

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

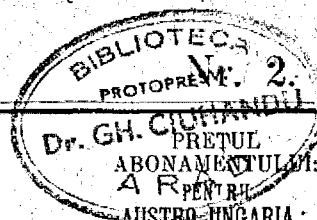
Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concursuri, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nr. 43 | 1909.

Circular

cătră toate oficiile protoprezbiterale și parohiale, precum și cătră învățătorii din dieceza Aradului.

Excelența Sa Domnul Ministru de agricultură a scos de sub tipar o cărtică prea folosită sub titlul »Termeszszünk gyümölcsöt« (Să producem poame). Aceasta cărtică fiecare preot, învățător și agricultor o primește gratuit, dacă pe o simplă cartă de corespondență o va cere dela biblioteca Ministerului de agricultură (A m. kir. földmivelésügyi Miniszterium könyvtárához, Budapest, V. Országház-tér 11 sz.) Ceeace prin aceasta se aduce la cunoștința celor interesați.

Arad, la 3/16 Ianuarie 1909.

Ioan I. Papp,
Episcop.

Enciclica papală

despre logodne și căsătorii.

Dăm introducerea enciclicei papală dată de actualul pontific. Dispozițiile acestei enciclice au produs, au provocat nu numai proteste furtivoase din partea protestanților, dar a dat prilej de a se face dispoziții coercitive din partea unor state, cari văd în enciclică o preterare a legilor civile.

Lumea protestantă de pretulindeni a protestat. Pe noi oare nu ne privesc nu ne ating dispozițiile ei? Ceice vor ceti, vor înțelege.

Să nu se închee fără prealabilă judecată astfel de căsătorii secrete, pe cari biserica sfântă alui D-zeu le-a oprit și condamnat întotdeauna, pentru pondoase motive, dela cari pornind sinodul tridentin, a adus, în ședința a XXIV-a, în capitolul I relativ la reforma căsătoriei următoarea hotărâre:

Aceia cari se încearcă, să lege o căsătorie nu înaintea parohului, sau a preotului imputernicit de paroh respective de episcopul diecezan și înaintea a

doi sau trei martori, ci într'altchip, pe aceia îi socotește sfântul sinod cu totul necorăspunzător, pentru a încheia căsătorie și declară astfel de căsătorii de nevalabile și nimicite.

Dar fiindcă același sfânt sinod a rânduit, ca această hotărâre să se publice în toate parohiile și să aibă valoare numai acolo unde s'a publicat, s'a întâmplat, că în mai multe locuri, unde nu s'a făcut publicarea ei nu s'a simțit influența binefăcătoare a legii tridentine și nici astăzi nu o simțesc, ci sunt nevoiți să suporte până și în zilele noastre anomalii vechilor tradiții de drept.

Nici în acele localități, unde legea cea nouă a intrat în vigoare, nici acolo nu s'au înlăturat încă toate greutățile. Căci adeseori s'a ivit îndoiala, care e parohul, în fața căruia are să se încheie căsătoria. E adevărat, că dreptul bisericesc a stabilit, că acela pe al cărui teritor parohial este locuința sau locul de petrecere temporală a unuia dintre logodnici. Și fiindcă adeseori e greu să stabilești locul de petrecere temporală, multe căsătorii au fost espuse primejdiei nevalidității, multe căsătorii au fost aflate de nelegate și nevalide, și din pricina ignoranței și din reaua credință a unor oameni.

Această situație mult deplănsă, se repetă și în zilele noastre foarte adeseori; pentru că în condițiile de comunicație de azi, ușor se pot pune în contact și cei mai distanțiați oameni. Tocmai pentru acest motiv bărbați cumiți și erudiți au găsit cu cale, să se facă oarecari modificări în dreptul de căsătorie de până aci. Așiderea s'au adresat cu rugări sfântului scaun muți prelați din tot largul pământului, mai ales din orașele mari, unde s'a simțit potențarea necesității acelora în cauze de felul acesta.

Nu mai puțin întetit au cerut episcopii din Europa și din alte continente încetarea echivocităților; cari se nasc pe calea particulară, din făgăduințele reciproce, referitoare la încheierea căsătoriei. Experiența a dovedit în deajuns, ce primejdii provoacă astfel de logodne. Sunt, cu adevărat, adevărate provocări pentru a păcătui și sunt cauzele nenorocirii multor fete naive, prin cari se provoacă certe și judecăți fără sfârșit.

Sanctitatea Sa, Domnul nostru Pius X. în considerarea celor premise și preocupat de ideile adunătorilor, a ținut să ordone înlăturare, într'un chip oarecare, a păcatelor și primejdiilor, și de aceea a încredințat S. Concregatiunii a Conciliului, să cerceteze chestiunea și să-i facă propuneri pentru dispozițiile cari sunt de făcut.

A mai voit să aște opinia Conciliului în chestia unificării dreptului de căsătorie, cum și opinia incliților cardinali, cari au fost însărcinați cu pregătirea proiectului de lege privitor la această chestiune. Aceștia, și mai ales S. Congregationis Concilii au ținut

adeseori ședințe, pentru scopul acesta. Luând în băgare de seamă toate opiniile, Sanctitatea Sa a însărcinat S. Congregationem Concilii, să pregătească un decret, în care se vor cuprinde legile pricepute de dâșii cu știință sigură și apreciere matură, prin care să se sistematizeze pentru viitor tradiționalul obicei dela logodne și cununii.

S. Congregatio Concilii a satisfăcut îndatoririi Scaunului Apostolic și în această epistolă a stabilit și fixat cele ce urmează.

Logodna.

I. Numai acele logodne sunt valabile și de valoare bisericească, cari se leagă între părți, prin contract în scris, vidimat de paroh ori de episcopul eparhial ori de doi martori.

Dacă părțile sau una din părți nu știe scrie, trebuie să se noteze în contract și se cere în' un martor, care să subscrie contractul împreună cu parohul, ori cu episcopul diecezan, ori cu cei doi martori amintiți mai sus.

II. Sub numirea de paroh trebuie să se înțeleagă atât aici, cât și în capitolele următoare nu numai conducătorul parohiei întemeiate în mod canonic, ci în astfel de locuri, unde nu sunt înființate parohii canonice, și preotul, căruia i-s-a încredințat în mod legal îngrijirea sufletească din oarecare teritoriu sau acelaș cerc de competență ca și parohii; iar pe teritoriul misiunii, unde teritoriile nu sunt împărțite exact, ori care preot ordonat de priorul misiunii la vre-o stațiune, pentru îngrijirea sufletelor, are deplină împuternicire.

Căsătoria.

III. Numai acele căsătorii sunt valabile, cari se încheie înaintea parohului, episcopului diecezan sau a vre-unui preot însărcinat de dâșii și cel puțin în fața a doi martori (fără linii), și anume cel puțin cu luarea în considerare a regulilor prescrise în punctele următoare și cu observarea excepțiilor din punctele VII și VIII.

IV. Parohul și episcopul diecezan procedează valabil:

§. 1. După primirea funcțiunii sau după înfrarea în slujbă, dacă n'a fost excomunicat prin' un decret public nominal și n'a fost suspendat din oficiu.

§. 2. Înlauntrul cercului său de competență, unde poate funcționa nu numai la căsătoria credincioșilor săi, ci și la a altora.

§. 3. Dacă logodiții s'au prezentat la ei în scopul acesta, i-au rugat nu siliți sau terorizați, ci cerând părinților învoirea și luarea la cunoștință.

V. Vor procepa în mod corect:

§. 1. Dacă libertatea logodiților, e stabilită în regulă cu susținerea legilor, cari se referesc la dânsele.

§. 2. Dacă în localitatea unde se încheie căsătoria contractanții au locuință stabilă, ori locuiește unul dintre ei cel puțin de o lună de zile în acea localitate.

§. 3. În caz contrar parohul și episcopul diecezan numai atunci pot colabora în mod valid la încheierea căsătoriei, dacă unul dintre logodnici a primit concesiune dela paroh sau episcop, esceptând cazul, când câștigarea aceleia este împiedecată de forță majoră.

§. 4. La încheierea căsătoriei între logodnici fără stabilitate — esceptând cazuri de necesitate extremă — parohul nu are voie să colaboreze, decât dacă și-a câștigat împuternicirea și concesiunea dela episcopul ori dela parohul însărcinat de acela pentru colaborare.

§. 5. În tot cazul trebuie să se țină seamă, că încheierea căsătoriei este a se face prin parohul miresei, dacă nu există vre-o piedecă de greutate.

VI. Parohul și episcopul pot da concesiune altui, unui anumit preot, ca să colaboreze în cadrele competenței lor de drept.

Preotul care a primit concesiunea, ca să colaboreze valid și cu îndreptățire, e dator, să se conformeze cadrelor concesiunii stabilite față cu episcopul și parohul după regulile stabilite în punctele IV și V.

VII. În cazuri de primejdie de moarte, acolo unde nu-i la îndemână nici paroh nici episcop, nici preot însărcinat de careva dintre dâșii, pentru liniștea sufletească și (dacă împrejurările sunt astfel) pentru legitimarea copiilor, căsătoria poate fi încheiată în mod admis și valid în fața oricărui preot și a doi martori.

VIII. În cazuri că nu s'ar găsi în localitate nici paroh nici episcop diecezan, nici preot împuternicit de dâșii înaintea căruia s'ar putea încheia căsătoria, iar această situație dureroasă de o lună de zile, căsătoria poate fi legată (încheiată) în mod legal și permis, prin declarațiunea expresă a învoirii reciproce făcută de logodnici în fața a doi martori.

IX. §. 1. După încheierea căsătoriei este dator parohul ori locțiitorul său să introducă numele soților și ale martorilor în matricula căsătoriilor, locul unde s'a încheiat căsătoria și celelalte date, după sistemul în folosință, ori după modalitățile indicate de episcopul superior al său, chiar și în cazul când ar fi funcționat la îndeplinirea actului de căsătorie un altul, preot delegat de el ori de episcopul.

§. 2. Afară de aceasta parohul se îndatorează să introducă și în matricula botezaților, că numiții au încheiat în ziua cutare căsătoria, în parohia sa. Dacă unul din soți e botezat în altă localitate, parohul care a încheiat căsătoria se îndatorează să comunice aceasta parohului respectiv, ori direct ori pe calea oficiului episcopal, ca legătura în căsnicie să fie introdusă și în matricula de-acolo.

§. 3. Întrucât căsătoria se leagă în chipul arătat sub VII și VIII, în cazul prim are să se îngrijască popa iar în cazul al doilea martorii împreună cu înșurăteii, ca încheierea căsătoriei să fie introdusă în matricula.

X. Dacă parohul contravine față cu dispozițiile înșirate, se va pedepsi episcopul diecezan după natura și în măsura vinovăției sale. Iar dacă cineva conlucrează, în contradicere cu regulile cuprinse în §§-le 2 și 3 de sub punctul V, la încheierea unei căsătorii, nu are voie să păstreze stola pentru sine, ci este îndatorat să o transmită parohului căsătoriilor respectivii.

XI. §. 1. Regimului acestor legi sunt supuși toți aceia, cari au fost botezați în biserica catolică, sau au trecut la dânsa, dela *eresie* ori *schismă* (chiar și dacă s'au desfăcut în urmă, din nou) când închee logodnă sau căsătorie.

§. 2 *Această lege e valabilă* pentru catolicii de mai sus și în cazul când se leagă o căsătorie, ori logodnă între *necatolici, botezați ori nebotezați*, și în cazul, când pentru absoluțiunea de sub piedecile ce stau în calea căsătoriei părților de religiuni mixte respective de diferite rituri nu s'au făcut de sfântul scaun din Roma alte dispozițiuni, pentru anumite localități.

§. 3. Dacă catolicii botezați sau necatolicii botezați se căsătoresc între ei nicăeri nu sunt îndatorați a ține forma catolică a logodirii și căsătorii.

Acest decret se consideră ca legal publicat, după ce s'a trimis episcopilor diecezani, iar dispozițiile, ce cuprinde, intră în vigoare pretutindenea cu ziua Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos din anul recent 1908.

De data aceasta se îndatorează toți episcopii eparhiali, ca să publice decretul cât mai de grabă și ca în toate bisericile din eparhia lor să fie explicate, ca fiecare să-l înțeleagă.

Toate acestea *intră în vigoare prin ordinul special al Sanctității Sale Papa Pius X*, în general cât și în special, fără nici un fel de împiedecare din partea a orice fel de contestațiune.

Dat în Roma, anul 1907 în ziua a doua a lunii August.

Vicentiu cardinal episcop de Praeneste.

C. De Lai secretar.

Mișcarea preoției pentru ajutor de stat.

La 9/22 Noemvrie 1908 a adus conferința preoțiască din Ilia, la propunerea preotului Traian V. Motora din Vorța, următorul conclud:

„Conferința preoțiască decide a se trimite urgent o adresă tuturor conferințelor preoțești, presei române din patrie, și încât e cu puțință tuturor preoților gr. ort. români din țară, ca preoțimea să dezbătă cauza expusă urgent, în conferințele preoților ce le vor ține. Presa română e rugată ca fiind cauza foarte importantă atât pentru preoțime în special, cât și pentru națiune în genere, să deschidă coloanele ei, dând frâu liber tuturor părerilor, ca astfel să se afle calea cea mai bună, și modul cel mai prielnic de purcedere. După ce cauza s'a discutat în destul să se convoace o conferință generală preoțească (congres) a preoților români gr. ort. din întreagă țară, în un oraș potrivit, sub conducerea și supravegherea Arhierilor noștri, și din aceea conferință care va avea să discute obiectele expuse se va redacta un memorandum adresat Maiestății Sale și guvernului țării în cauză, care memorandum îl va prezenta destinațiunii pe calea forurilor noastre superioare bis. o deputațiune aleasă de conferință.

Acel memorandum să cuprindă următoarele cereri:

1. Ridicarea fără amânare a salariului fix, sau a întregirii salariului dela stat la suma minimală de

2400 cor., anual, pentru toți preoții ce au cvalificațiunea legală prescrisă în timpul când au fost primiți, și au absolvat vre-un seminarium din patrie.

2. Să se execute Art. XX. ex 1848, și în special §. 3 a acelei legi nu numai față de bisericile, și religiunile ce au fonduri și averi de sute de milioane, capace de a-și acoperi trebuințele culturale, și fără de ajutorul cuiva, ci și față de biserica noastră săracă, și rețeptă; în proporția numerică, și în care să execute și față de acelea biserici bogate.

3. Să se dea din visteria statului un ajutoriu permanent de cel puțin 500.000 cor., anual în scopul creierii unui fond general de penziune (ca d. e. cel regnicolar inv.) pentru toți preoții români gr. ort. din patrie, sau a se augmenta fondurile existente c. aceie sumă. Dacă însă numitul ajutoriu nu va putea fi permanent el să se dea atâta timp numai, până când fondul, resp. fondurile existente, vor crește ca din interese, și cvotele intrate dela preoți, să se poată acoperi cinstit toate trebuințele, penziunile preoților, văduvelor, și orfanilor lor.

Fondul respective fondurile să stea sub manipulația, controla, și supravegherea forurilor noastre superioare bis. conform autonomiei, constituției, și legilor noastre bis. existente, totodată să se declare că statul în schimbul ridicării salariului, și a executării Art. XX. ex. 1848 nu are voia, și dreptul, a să amestecă în sfera de activitate autonomă a bis. noastre, căci ceiace cerem, statul e dator a ne da, fără restrângeri și condiție, cunoscând acest drept diferiții bărbați de stat ca Eötvös, Deák etc. ba în timpul din urmă chiar și Wlassics în motivarea proiectului său acum legea de întregire zice: „Guvernul nu dorește a atinge sfera de drept autonom a comunelor bis.“ „Guvernul nu se amestecă în cercul de activitate autonom a confesiunilor.“ „Statul nu se amestecă și îngerează în lucrurile ce cad în competiția bis.“

Credința noastră este, că aceste mișcări să nu fie limbute, ci să fie măsurat tot cuvântul pus în discuțiune publică. Preoțimea are să se adreseze către Consistoare, ca aceste în calea lor să stărue pentru drepturile preoției. Sapienți sat est.

Rolul preotului în viața poporului român.*

Dacă ne vom transpune cu sufletul nostru în vremuri îndepărtate, dacă vom deschide cartea cea mare a trecutului, istoria, ne vom convinge, că trecutul poporului român e plin de suferințe; de vom reprivi calea pe care au umblat poporul român, vom afla calea așternută numai cu spini și udată de lacrămile suferințelor lui.

Din aceste vremuri triste, se ridică — ca de o aureolă încunjurată figura preotului român, care avea să supoarte tot același jug umilitor, ca poporeni săi. Prin aceste suferințe comune se naște o legătură puternică sufletească între preot și popor, care ca o putere magică îi duce nedespărțiți prin toate luptele și suferințele veacurilor. Suferințele comune a acestor vremuri au contopit într'o simțire și credință sufletul poporului cu a preotului, cu sufletul aceluși inger păzitor al lui, care îi ștergea lacrămile în năcazuri, care îi mângăia sufletul sângerat de dureri și implantă în acest suflet credința și speranța într'un viitor mai

*) Disertație citită la ședința festivă din seminar.

bun. Aceste împrejurări vitrege și rolul preotului în aceste împrejurări este izvorul, care dă naștere raportului intim de părinte și fiu, raportul iubirii între preot și popor și iubirea aceasta este puterea magică, care i-a făcut nedespărțiți între toate suferințele veacurilor.

Mai târziu — când procesul civilizațiunii ridică în câțiva poporul român de sub jugul iobăgiei, într'adevăr rușinos demnității omenesti — tot aceeași iubire leagă sufletul preotului cu a poporului într'o caldă și senină intimitate; tot aceeași iubire îl face pe preotul român compăstrătorul vieții și educației poporului său.

Iată istoricul preot, adevăratul „Părinte” al poporului român, cel mai puternic stâlp al vieții noastre naționale din veacuri, iubirea caldă, senină și sinceră a acestui „Părinte” față de poporul său a fost puterea făcătoare de minuni, care a rezistat tuturor încercărilor prozelitistice a veacurilor, a fost stâncă puternică, de care se zdrobesc și se sparg toate undele spumoase și periculoase ale vremurilor.

Rezultatele acestei iubiri, adevăratul raportul de părinte și fiu, între preot și popor a fost factorul principal, că în decurgerea veacurilor, când neamul românesc a fost expus celor mai grele încercări, s'a dezvoltat identificarea sufletului românesc cu legea creștină; s'au contopit într'o unitate nedespărțită, care unitate atât de frumos se exprimă în graiul poporului prin cuvintele: *legea românească, adevărat legea sufletului său, să înțelegem bine, numai a lui proprie, pe bază căreia — după constituție și după ivirea neuitatului Mitropolit Sașuna, și-a ridicat cultura sa individuală.*

În aceasta lume nouă a libertății, îl vedem pe preotul român în fruntea tuturor mișcărilor culturale și sociale ale neamului său.

E tot „Părintele” cel vechiu, plin de iubire pentru credincioșii săi, știutor de multă sau mai puțină carte, dar cu atât mai multă inimă pentru ai săi, ce susține și mai departe intimitatea patriarhală între preot și popor, căci aceasta e legată de cea mai sinceră și sfântă legătură a iubirii. De acest „Părinte”, care stă Dumineca pe prispa casei sale, încunjurat de popor, se inspiră poetul neamului nostru — Goga, când ni-l cântă atât de ideal, zicând:

Moșneag albit de zile negre
Așa îl pomenise satul
Pe peptărelul lui de lână
Purtând un ban dela 'mpăratul,
Domol în mijloc se așează
Și pripind încet toiașul
Clipind din genele-i cărunte
Începe-a povesti moșneagul.

Întreg norodul ia aminte
Ș'ascultă jalnica poveste

Ca și când am vedea înaintea ochilor noștri sufletuși, un bătrân cu barbă albă, ochi senini cu toiașul în mână încunjurat de popor, căruia îi dă povește și-i povesteste despre un neam mare, despre strămoșii eroi și apoi despre un lung șir de ani, petrecuți în suferințe.

Iată adevăratul „Părinte” sufletesc, sfetnicul, povăzătorul, educătorul și conservatorul tradițiilor neamului său.

Cătră acest preot se întoarce poporul, cu toată încrederea, cu toată iubirea, zicându-i „Părinte” căci acesta cunoaște durerile lui, acesta știe mângăia și alină aceste dureri, acesta îi știe da sfaturi în năcazurile lui zilnice, căci acesta cunoaște modul lui de gândire și mai pe sus de toate baterea inimei lui.

Dar cum și prin ce mijloace se dezvoaltă aceasta legătură sufletească între preot și popor, căci acest „Părinte” nu are erudiție înaltă teologică, acest „Părinte” nu-și sparge capul cu definițiuni dogmatice și morale ș. a., acesta nu are afară de cărțile rituale numai Cazania și Pravila cu învățături morale și îndrumări canonice; cunoaște însă istoria neamului său, și are o inimă caldă, din care izvorește virtutea virtuților: iubirea, despre care zice Apostolul Pavel (I. Cor. 13, 8.) „Că nici odată nu încetează chiar de se vor desființa profesiile, chiar de vor înceta limbile, ori chiar de va dispărea cunoștința”

Deci la ori ce caz aceasta virtute, iubire, iubirea față de neamul său îl face pe preot sfetnicul, „Părintele” poporului român. Dar oare se poate identifica aceea iubire, despre care vorbește Apostolul Pavel, cu iubirea preotului, cu iubirea „Părintelui”, față de neamul său? Căci Mântuitorul Hristos ne arată atât de invederat, în parabola „Samarineanului milostiv”, că iubirea noastră nu trebuie să se restrângă numai la neamul nostru, ci trebuie să se estindă peste întreaga omenime.

Și cum, slugitorul altarului, preotul să se restrângă numai la iubirea neamului său, oare nu ar veni în coliziune cu învățăturile dumnezeiești?

La ori ce caz trebuie, ca iubirea noastră să se estindă asupra întregii omenimi, acesta e idealul, spre care trebuie să tindem, însă acest ideal îl vom putea ajunge numai prin gradațiuni, începând cu iubirea de aproapele mai apropiat, a fratelui de un sânge și numai apoi se poate generaliza aceasta iubire. Și pe Mântuitorul Hristos, cel mai desăvârșit ideal al nostru îl vedem, că iubirea de aproapele o înaltă la universalism. Dar îl vedem plângând pe murii Ierusalimului căci simte o durere, când prevede perzarea neamului său:

Apostolul Pavel asemenea ne învață în epistola sa cătră Galateni (6, 10.) „S'avem iubire și îndemănare a face bine cătră toți, dar mai ales față de cei de o credință cu noi”.

Aceasta iubire îl ridică pe preotul istoric la înălțimea glorioasă, încunjurat de o aureolă strălucită, aceasta virtute îl face „Părintele” credincioșilor săi, iar nouă tinerei generațiuni ne revine datoria se continuăm zidirea, să ne facem datorința cea mai sfântă față de aceia, pe cari chemați suntem să-i povățuim pe calea adevărului și a mântuirii!

Dar oare cari sunt mijloacele, care este știința, care ne ajută în ajungerea scopului nostru? Știința senină a „Părintelui” istoric scoasă din Cazanie și Pravila a corespuns îndeajuns timpurilor patriarhale; dar oare acum aceasta știință este în stare să stee față în față cu curentele timpului modern? Poate se paralizazeze aceasta știință curentele cari stăruiesc a resturnă toată ordinea socială și morală, a căror religione este ireligiozitatea? Poate să stee această știință față în față cu curentele, cari voesc să-i răpească omului putința, de a se ridica pe aripile sentimentelor sfinte în aceea lume frumoasă, din care privește ca prin un văl năluca materializmului modern? Poate să stee față în față cu curentul prozelitic, în a cărui unde se înecă iubirea de aproapele și tot trecutul nostru.

Poate aceasta știință să paralizazeze toate influențele stricacioase moderne, cari prin civilizațiune, prin comunicație ajung din centrele culturale și la coliba cea mai îndepărtată? Poate se concureze aceasta știință cu știința profeților a altor confesiuni? În fine poate să deie aceasta știință hrană sufletească clasei intelectuale, care cere dela preotul ei pentru tractarea sufle-

tească oareși-care nivel cultural, pe care dacă n'o află la noi, o caută în biserici străine?

Deci ce se recere dela noi? „Voi sunteți lamina lumei și fiți desăvârșiți precum Tatăl vostru cel din ceriuri desăvârșit este”, zice Mântuitorul Hristos. Iată idealul vostru — perfecțiunea.

Acest ideal nu este contrar culturai, ci din contră ne îndeamnă să stăm la nivelul, ba chiar să ne avântăm peste acest nivel al culturii timpului, nu prin spoială externă, ci prin o cultură intențivă teologică, care este chemată să nobiliteze cultura timpului. Aceasta cultură înaltă ne-o câștigăm prin studiile teologice, cari sunt în stare să ne dea cultura, care se recere dela noi și tot odată care ne dă putere, a stă față în față cu toate curentele primejdioase ale timpului modern.

Căci dacă există un element vecinic în lume, acest element este reliunea și adevărurile religioase rămân tot acele între toate împrejurările, și în toate timpurile, însă mijloacele cari conduc la aceste adevăruri își au cultura lor.

Preotul modern însă, înțeleg pe cel condus de curentele sociale, ori preotul izolat de sufletul popoului, fie cât de erudit, nu e tot odată și „Părintele” popoului, ci numai un simplu dirigător. „Părinte” e acela, care trăește în comuniune sufletească cu credincioșii săi, le cunoaște durerile lor, le știe pe aceste alină, cunoaște baterea inimii lor și modul lor de gândire. „Părinte” e acela pe care învățătura lui înaltă nu-l izolează de popor. Poporul are lipsă de ingerul păzitor cel vechiu, care să între în casa lui și să-i dea povețe și sfaturi. Lui îi trebuie acel „Părinte” care să fie sfetnicul lui, care să-l țină în curent cu toate mișcărilor sociale și culturale și să poarte cu el, una și aceeași cruce. Econom bun, care să-l învețe a-și cultiva rațional pământul, să-i arate izvoare nouă de câștig între împrejurările schimbate; să-l învețe să muncească mai cu spor, mai cu izbândă pe terenul economic. Cu un cuvânt să fie croitorul drumurilor larg, pe care să pășească cu lacrimi de bucurie în ochi, cu fața luminată de razele culturii. Cătră acest preot să întoarcă poporul și acum, în timpul modern, cu toată reverința și cu toată sinceritatea, zicându-i cuvântul atât de ideal „Părinte”. Și acest „Părinte” va putea amuții, va putea ține departe de sufletul popoului toate glasurile false ale Evangeliilor moderne, acele glasuri cari neconținut îi strigă: „Veniți, după mine, că vă voi face părtaș de toate bunurile pământestii”, adică va putea ține departe de sufletul popoului toate acele glasuri amăgitoare, cari voesc să ne desbrace de individualitatea și caracterul nostru.

Acest „Părinte” va cultiva, va potrivi toată lumina folositoare a culturii, cu individualitatea popoului său, și aceasta activitate îi va întemeia popoului român existență temeinică și sănătoasă, menită de a-i face loc între popoarele culte. La aceasta mare operă pe lângă erudițiune se recere mai pre sus de toate iubirea de neam.

Aceasta iubire e puntea, care leagă știința teologică cu sufletul popoului.

Deci să alergăm la memoria „Părintelui” istoric, dela el să învățăm a iubi, căci aceasta iubire face activitatea noastră vie și fără de aceasta iubire, deși vom avea cunoștințe multe, santem ca un mormânt vărut. Puterea acestei iubiri, o exprimă atât de clasic Apotolul Pavel, în epistoala sa cătră Corinteni (I. ep. c. 13. v. 1.) când zice: „Că deși aș vorbi în limbile oamenilor și a îngerilor iubire nu voi avea, m'am făcut a o aramă sunătoare și chimval răsunător”.

Deci iată virtutea, care aduce rezultat, dă puterea și strălucirea culturii teologice. *Iată virtutea care l'a făcut și-l face pe preotul român „Părintele” celor păstariți.*

Nicolae Codrean,
absolvent de teologie.

Anastasia Șaguna

mama mitropolitului Andreiu.*)

— 1785 - 1836. —

— Reproducere din »Convorbiri Literare« —

Anul 1808, care a dat neamului românesc, între alți oameni de seamă, un îndrumător politic ca Bărnuțiu, un protopop luptător și mai târziu episcop vrednic ca Popasu, un scriitor de valoare ca C. Negruți și un episcop savant ca neofit Scriban, către sfârșit nu era să aducă pentru biserica ortodoxă-română din Ardeal numai bucuria sfințelor sărbători ale „Nașterii Domnului”, ci în sânul său păstră taina cea mare a unei zile, pecăt de neînsemnată atunci, pe atât de memorabilă mai târziu. Cu 5 zile înainte de Crăciunul românesc o femeie credincioasă și statornică în legea părinților săi, Anastasia, nevasta lui Naum (Antonie) Șaguna, dădu naștere unui băiat care în botez primi numele Anastas'u, după al mamei sale. Părinții născutului erau amândoi macedo-români de origine, făcând deci parte dintr'un neam de oameni, vestiți prin spiritul lor de întreprinderi neguțătoresți și recunoscuți până în ziua de azi, ca un element de sârguință, ordine și bogăție.

Înzestrat cu aceste însușiri și cuprins cu afaceri comerciale, îl aflăm pe Naum Șaguna la începutul secolului al 19-lea așezat în orașul Mișcolț (comitatul Borșod) chiar la marginea din Apus-Miază-Noapte a întinderii românești, în mijlocul familiei sale binecuvântate de Dumnezeu cu 2 odrasle: un băiat Avreta (Francisc) născut la 1803 și o fetiță Ecaterina (născ. la 1806). În acest oraș mai mult străin' căruia prin nașterea sa avea să-i dea însă o importanță românească, veni pe lume și Anastasiu, care era acum al 3-lea copil la casă. La leagănul lui au străjuit ursitoare și bune și rele. Acestea din urmă și-au întins mai curând pânjeniișul lor de iță și mreje flămânde asupra lui. Și era cât p'aci să ni-l răpească.

Se vede că norocul nu l-a ajutat pe Naum Șaguna în întreprinderile sale comerciale, cum ajutase pe alți neguțători macedo-români, așezați în părțile acestea. Situația materială a familiei lui pare a fi fost cam sdruncinată, când numărul membrilor ei se spori cu al treilea copil — o greutate pentru omul scăpătat, un dar și o binecuvântare cerească pentru o femeie credincioasă ca Anastasia! Și mai mult însă pentru o biserică desprețuită și nedreptățită ca a noastră, căreia în acest copil i-s'a născut un mântuitor.

Împrejurările familiare, în cari a crescut Anastasiu, au rămas cam puțin cunoscute. Biografia mitropolitului Șaguna, alcătuită la 1879 de fericitul episcop Popea în partea aceasta se mărginește la înșirarea celor mai însemnate familii macedo-române din Budapesta și Viena, cari se aflau în raport de înrudire, mai apropiată, sau mai depărtată, cu Anastasia Șaguna născută Mutsu.

*) Fragment dintr'o monografie asupra mitropolit. Șaguna.

Câteva documente¹⁾ importante și de un cuprins mișcător, completează în mod plastic icoana, înfățișându-ne în câteva amănunte înduioșătoare peripețiile, prin cari a trecut în anii de tinereță Anastasiu Șaguna, împreună cu fratele și sora sa. Vom insista asupra acestor documente, al căror cuprins surprinzător de bogat și instructiv n'a fost — pe cât știm — exploatat în nici una din numeroasele biografii și schițe biografice asupra lui Șaguna:

Am văzut că tatăl lui Anastasiu scăpătase materialicește și, cum sărăcia și necazurile nu sunt nici odată sfătuitoari bune, din motive, cari în documentele amintite nu sunt arătate apriat, dar se pot lesne ghici — părăsindu-și și legea părinților, a trecut la catolicism în Martie 1814.

Mergând la arhiepiscopul catolic din Agria (Eger) Ștefan Fischer, cedează tot atunci acestuia pe băiatul său Avreta, care era de 10—11 ani și pe Ecaterina (de 7 ani) ca să-i crească cu cheltuiala sa, în credința catolică. Dar Anastasia și tatăl ei Mutsu, care locuia în Pesta — unde unul din frații sau feciorii săi George Mutsu era director al școlii române-grecești pe la 1826²⁾ — desprobă cu hotărâre, și desigur cu indignare, această faptă. Bunicul, om de ispravă, ia nepoți la sine spre a le da însuș o creștere îngrijită, cum părintele lor Naum, din cauza sărăciei, nu mai era în stare a le-o da³⁾.

Arhiepiscopul Fischer însă nu se mulțumește cu această schimbare a lucrurilor, ci, în zelum său catolic, înscenează o cauză celebră din chestia educației celor 3 copilași ai convertitului părinte. Într-o scrisoare din 7 Oct. 1814 adresată chiar către palatinul (vornicul țării, arătând înțelesul ce l-a avut în Martie cu Naum Șaguna, privitor la educația copiilor, și enarând cum împotrivirea mamei și a bunicului zădărnicește planul lor, îl roagă să binevoiască a da ordin comitatului Borșod ca cei doi copii mai mărișori, Avreta și Ecaterina, să fie luati cu forța dela bunicul lor și încredințați arhiepiscopului spre educație catolică gratuită, iar cel mai mic, Anastasiu, care pe vremea aceea era abia de 5 ani, să rămână în grija mamei și a bunicului până la vârsta de școală, iar atunci să fie încredințați și el preotului catolic din Mișcolț spre acelaș scop⁴⁾.

(Ve' urma).

CRONICA.

Sărbătoarea sf. botez în Arad. La serviciul divin a pontificat P. S. Sa Dompul Episcop. diecezan încunjurat de protosincelul R. R. Ciorogariu, de protoprezviterii G. Popoviciu și V. Beleş, preoții G. Bodea, A. Vesalon, Dr. T. Botiș, T. Vătan, protodiaconul Dr. I. Suciu și diaconii Dr. G. Ciuhandu și C. Lazar.

Școala pentru economia de casă, (școala de me-naj) susținută de „Reuniunea femeilor rom. din Sibiu“, deschide la 15 Ian. n. un curs de bucătărie fină. Cursul va dura dela 15 Ianuar până la 15 April. Taxa

¹⁾ Publicate mai târziu în „Foia Diecezană“ din Caransebeș (1903 Nr. 7).

²⁾ Cf. I. Alexi: „Gramatica Daco-Romană sive Valachia. Viennae 1826 pag. 343: Index nominum D. D. Praenumerationem cap. Pesthini.

³⁾ „ipso ob paupertatem s'peditandac intertionis impare.“ (In F. D. »intertentiosie s'a transcris greșit).

⁴⁾ „De natu minimo autem Anastasio disponat, ut hic quoque, iubi per actatem recipiendac educationis et institutionis catholicae capax fuerit, eidem Vice-Archidiacono Miskolczienski resignetur, acque sumptibus meis Agricae educandus“...

lunar a acestui curs e de 80 cor. Elevele primesc locuința și întreaga întreținere în internatul școlii. Informațiuni să pot primi dela Dra Tulia Bogdan, Sibiu, strada Baier Nr. 1. În timpul acestui curs școala primește și execută comande pe lângă prețuri convenabile.

Comitetul reuniunii

Necrolog. În 1|4 l. c. a trecut la cele eterne, — fiind împărțită cu sf-tele taine — văd. Ecaterina Conda născută Tempea în etate de 74 ani. Pe răposata o deplâng: Părintele Iosif Tempea paroh în Toracul-mare ca nepot. Ca creștină evlavioasă a testat pe seama sfintei biserici gr. or. rom. din Toracul-mare una mie (1000) coroane. Veșnică pomenirea ei!

Inscripții școlare

conform ordinației ministrului de culte și instrucțiune, precum și a forurilor bisericești-școlare, se află spre vânzare la:

Librăria diecezană din Arad.

Prețul 8 coroane.

Concurs.

Pe baza rezoluției Ven. Consistor dtto 23 Dec. 1908 Nrul 8113/908 se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei devenită vacantă în Izvin (pprezviter Timișorii), prin strămutarea parohului Vasile Terebent, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan.

Beneficiul parohial consistă din folosirea sesiunii parohiale și a venitelor de ștolă și bir cum s'au stabilit în coalele de fasiune din partea Înaltului Guvern.

Parohia fiind de *clasa I* (primă) dela recurenți se cere cvalificațiunea prescrișă în §. 17 al Regulamentului pentru parohii, alinea primă. Sarcinile publice după beneficiu le supoartă alesul.

Recursele ajustate cu documente originale sunt a se înainta la Prea On. Oficiu protoprezviteral în Temesvár Gyárvaros (Timișoara-Fabric). Reflectanții vor avea să se prezente cu observarea §. 20 din Regulamentul pentru parohii în sf. biserică din loc ca să-și arate desteritatea rituală și omiletică.

Alesul fără altă remunerație va fi obligat să catehizeze în ambele școale confesionale din comună.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Izvin la 30 Noemvre 1908.

Comitetul parohial.

Cu consenzul protoprezbiterului: Dr. Tr. Putici.

—□—

1—

În temeiul rezoluției Venerabilului Consistor dtto 23 Decemvre 1908 Nrul 8114/908 se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei devenită vacantă în St. Andras (Temes Szent András, ppzezv. Timișorii), prin moartea parohului Iosif Rădneanț, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan

Beneficiul se compune din folosirea sesiunii parohiale și a venitelor uzuale de stolă și de bir, cum se vor stabili aceste în coalele de fasiune din partea Înalțului Guvern.

Dela recurenți se cere evaluearea pentru parohii de *clasa II-a* (doua), cum prescrie Regulamentul pentru parohii în §. 17 alinea a 2-a. Alesul fără altă remunerație e obligat să catihizeze la școala confesională din comună și să supoarte sarcinile publice după beneficiul său parohial.

Recursele ajustate cu documente originale sunt să se înaintă la Prea On. Oficiu protoprezviteral din Temesvár-Gyárvaros (Timișoara-Fabric). Reflectanții vor avea să se prezinte cu observarea §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii în sf. biserică din loc spre a-și arată desteritatea în rituale și în oratoria bis.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în St. Andraș la 14 Decembrie 1908.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezv.: *Dr. Tr. Putici.*

—□— 1—3

În urma rezoluțiunii Venerabil. Conzistor N-rul 6066/908 se escrie de nou concurs pentru îndeplinirea parohiei vacante din *Bucovăț* (pprezv. Timișorii), care parohie începe dela N-rul 1 și continuă incluzive până cu N-rul 92 în stânga drumului ce duce spre Moșnița, cu termen de *30 de zile* dela prima publicare în organul diecezan. Ca reflectanți să admit și recurenți cu evaluearea de clasa a treia.

Beneficiul se compune din folosirea sesiunii parohiale, stolele și birul uzuat, un altcum și întregirea dela stat conform evalueării. Dările publice și evalueantul după beneficiul parohial le va solvi alesul.

Reflectanții pe lângă observarea §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii au să se prezente în sf. biserică spre a-și arată desteritatea rituală și omiletică. Recursele ajustate cu documentele prescise sunt a se așterne la Prea On. Oficiu protoprezviteral al Timișorii. Alesul va avea să provadă fără altă remunerație catihizarea în școala confesională alternativ cu celalalt paroh.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Bucovăț la 26 Octombrie (8 Noiembrie) 1908,

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezv. *Dr. Tr. Putici.*

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din *Rieni* — tractul Vașcoului — prin aceasta se escrie concurs cu termen de *30 de zile* dela prima publicare în foaia oficioasă.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: în bani 400 cor. cvartir și grădină.

Ceice doresc a reflectă la acest post sunt poștiți a-și trimite rugărilor, ajustate conform regulamentului și adresate Comitetului parohial, oficiului ppreze ort. rom. în Vaskoh, iar în vre-o Duminecă ori sărbătoare trebuie să se prezenteze la s. biserică din Rieni spre a se face cunoscut poporului.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popoviciu adm. protopopesc.*

—□— 1—3

Pe baza încuviințării Ven. Conzistoriu diecezan de sub Nr. 8198/908, pentru îndeplinirea postului de capelan temporal cu drept de succesiune, sistemizat pe lângă parohul Ioan Codrean din *Șiclău*, să escrie concurs cu termen de *30 zile* dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele sunt: 1) Una sesiune pământ comasat; 2) birul preoțesc și 3) stolele uzuale, din cari toate alegându-l capelan va beneficia jumătate, având însă a suportă toate dările după partea sa.

Alegându-l capelan e îndatorat a catehiză în ambele școli confesionali din loc fără altă remunerațiune. Parohia fiind de *clasa primă*, dela recurenți se cere evaluearea pre crisă în §-ul 17 alinea primă din Regulamentul pentru parohii.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial din Șiclău, să se așterne la oficiul protopopesc ort. rom. din Chișineu (Kisjenő) până la termenul concursual, având recurenții a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sf. biserică din Șiclău, pentru a-și arată desteritatea în oratorie și celea rituale; ținând cont de dispozițiunile §-ului 20 din Regulamentul pentru parohii.

Șiclău, 28 Decembrie v. 1908.

Ștefan Capra,
pres., com., parohial.

Ioan Belle,
not., com., paroh.

În conțelegere cu: *Dr. Ioan Trailescu,* protoprezviter.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci dela școala II cu clasele superioare din *Buteni*, se escrie concurs cu termen de *30 zile* dela prima publicare pe lângă următoarea dotație:

1. În bani gata dela parohie 600 cor. 2. Răscumpărarea bucatelor dela comuna politică 330 cor. 80 fl. 3. 16 metri de lemne dela foștii proprietari urbanizați 5 cor. = 80 cor. 4. Pentru conferință 20 cor. 5) Pentru scripturistică 10 cor. 6. Stolele cantorale dela funcțiunile unde va servi peste 100 evr. 7) Locuință cu 2 odăi, antișambra, culină, cămară, grajd, cocină, pod și grădină (300 cor.) 8. Cvinvenalele legale după serviciul alegându-l. Pentru curatorat și încălzirea salei de învățământ se îngrijește separat parohia.

Dela recurenți se recere se aibă capacitatea și desteritatea de a înființă cor, respective de a conduce progresive corul deja înființat, ceace vor avea să documenteze prin atestat special, căci altcum nu va putea reflectă la stolele cantorale, dar nici recursele nu i-se vor lua în conziderare. Se recere apoi se aibă 4 clase medii. Dela aceasta condiție însă comitetul după președere, poate face abatere.

Alesul e deobligat a provedea și cantoratul în biserică fără altă remunerațiune.

Recurenții sunt avizați, ca recursele lor ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial gr. ort. rom. din Buteni, să le subștearnă până la termenul susindicat la oficiul protopopesc în Buteni (Butyin) și să se prezente în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a-și arată desteritatea în cant și tipic în sf. biserică sub durata concursului.

Din ședința com. par. ținută 16/29 Dec. 1908.

Iuliu Bodea,
paroh, președinte.

În conțelegere cu: *Trăian I. Magier* protoprezviter
inspector școlar.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci **Chișcâu** și filiiile — tractul **Vaşcoului** — prin aceasta se publică concurs cu termen de alegere pe **2/15 Februarie** a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: în bani 200 cor.; zece cubule bucate prețuite în 120 cor. 250 porțiuni fân à 48 fil. = 120 cor.; 250 fuioare à 20 fil. = 50 cor.; 7 stângini de lemne à 16 cor. = 112 cor., total 602 cor.; iar pentru încălzitul salei de învățământ 3 stângini de lemne, cvartir și grădină.

Cei ce doresc a reflecta la acest post sunt poftiți a-și înainta rugările lor, instruite conform regulamentului și adresate comitetului parohial, oficiului ppeșc ort. rom. în **Vaşcâu**, iar în vre-o **Duminecă** ori sârbătoare să se prezenteze la sf. biserică din **Chișcâu** spre a-și arăta desteritatea în tipic și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popovicu* adm. protopopesc. 3 3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Bălăteni** — tractul **Vaşcoului** — prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „**Biserica și Școala**”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: în bani 400 cor., cvartir, grădină de legumi și venitele cantonale.

Cei ce doresc a reflecta la acest post sunt poftiți a-și înainta rugările lor instruite conform regulamentului și adresate comitetului parohial, oficiului protopopesc al **Vaşcoului**, iar în vre-o **Duminecă** ori sârbătoare să se prezenteze la s. biserică spre a se face cunoscuți poporului.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popovicu* adm. drotopopesc.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Săud** — tractul **Vaşcoului** — se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: în bani 300 cor., zece metri lemne, venitele cantonale, cvartir și grădină.

Cei ce reflectează la acest post sunt poftiți a-și înainta rugările provăzute cu documentele recrute subsemnatului în **Segyest p. Riény** și a se prezenta în vre-o **Duminecă** la s. biserică spre a face cunoscuți poporului.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popovicu* adm. protopopesc.

Pentru îndeplinirea parohiei **Tășad** protopopiatul **Orășii-Mari**, devenind vacantă în urma trecerii din viață a parohului **Ștefan F. Todor**, să escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „**Biserica și Școala**”.

Emolumentele sunt: 1. Casa parohială cu supraedificatele de lipsă și intravilan; 2. Pământ arător și fânate 17 iug. 582 □; 3. Competința de bir dela 180 numere de case câte una măsură cucuruz în boambe ori în bani câte 2 coroane; 4. Venitele stolare după uzul din trecut și anume: înmormântare mică 2 cor., înmormântare mare 6—10 cor., un stâlp 2 cor., predică și iertăciuni 4 cor., 12 evanghelii 2 cor., evanghelia lui **Lazar** 2 cor., botez 40 fil., cununia, după posibilitate 2 cor., liturgie privată 2 cor., feștanie 1 cor., maslul 2 coroane; 5. Întregire dela stat: pentru preoții cu 8 clase 1151 cor. 76 fil. — Beneficiul acesta și cu întregirea dela stat asigură dotațiunea recerută pentru parohiile de clasa primă (I.); deci dela recurenți se cere evaluearea prescrișă în §. 17 p. I. al Regu-

lamentului pentru parohii. — Alesul va avea să supoarte dările publice după pământul parohial; afară de aceste va avea să provadă catehizările la școala confesională de acolo fără a aștepta ceva remunerațiune dela comună ori dieceză.

Recursele ajustate cu documentele originale de evalueare sunt a se înainta Prea On. oficiu protopopesc în **Oradea-Mare**; iar recurenții vor avea să se prezente cu observarea §-lui 20 din Regulament în s. biserică din loc, în vre-o **Duminecă** ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcală*, protopop.

Licitațiune minuendă.

În urma rezoluțiunii Venerabilului Consistor dto 15/28 Noemvre 1908 N-rul 7559/908 prin aceasta se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru zidirea unei nouă biserici și pentru iconostas în **Becicherecul-mic** (Kis-Becskekerek, protoprezviteratul **Timișorii**) cu termenul pe ziua de **30 Ianuarie (12 Februarie)** 1909 la 10 oare a. m., în școala confesională d'acolo.

Planurile și preliminarele de spese se pot vedea la concernintele oficiu parohial. Condițiunile de licitațiune se vor publica și înainte de începerea licitațiunii.

Prețul de esclamarie pentru zidirea bisericeii este 13.194 cor., iar pentru iconostas 2290 cor.

Reflectanții vor avea să depună vadiul de 10% (zece), ori în numărări ori în hârtii de valoare, ce sunt primite și la întreprinderi de ale statului.

Comitetul își rezervă dreptul de a da lucrările în întreprindere, fără privire la rezultatul licitațiunii, acelu reflectant, care dă mai multă garanță materiata și morală. Pentru participare la licitație comuna bisericească n'are nici un obligament față de licitanți.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în **Becicherecul-mic** la 7/20 Decemvrie 1908.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezb. *Dr. Tr. Puticiu.*

—□—

1—3

În urma incuviințării Ven. Consistoriu de dttto 7/20 Aug. 1908 Nr. 5267, se publică licitațiune minuendă pentru facerea din nou a gardului în jurul bisericeii gr. ort. române din **Buttyin (Buteni)** protopopiatul **Butenilor**.

Termenul de licitație se defige pe **Duminecă** în **18/31 Ianuarie** 1909 d. a. la 2 oare în localitatea școalei confesionale.

Prețul de exlamare pentru lucrul zidarului 1445 cor. 72 fil.; pentru lucrul lăcătorului 1200 cor. „de tot 2645 cor. 72 fil.

Doritorii de a licita au să depună în bani gata, sau în hârtii de valoare acceptabile vadiu de 10% dela prețul de exlamare.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a primi, pe acel reflectant, în care are mai multă încredere.

Planul și proiectul de spese să pot vedea la Oficiul parohial din loc.

Întreprinzătorii nu pot pretinde diurne și spesele de călătorie pentru prezentare ori participare la licitațiune.

Dat în **Buttyin (Buteni)** din ședința comitetului parohial, ținută la 17/30 Aug. 1908.

Iuliu Bodea,
preș. com. parohial.

Petru Petru,
not. com. parohial.